

Smart specialiseringsstrategi och Norrbottens ekosystem

Dnr RUN-00369-2023

Förslag till beslut

Regionala utvecklingsnämnden godkänner ett fortsatt arbete med ekosystem inom klusterarbetet och smart specialiseringsstrategin.

Yttrande till beslutsförslaget

Klusterstrategin ska ses som ett förtydligande kring klusterarbetet som finns beskrivet i Norrbotten smart specialiseringsstrategi (S3). En förändring gentemot S3 är synen på kluster. I detta dokument kommer ett annat begrepp användas, nämligen ekosystem. Orsaken är att kluster oftast definieras som en specifik bransch som verkar i ett geografiskt avgränsat område, företag inom liknande branscher under konkurrens och samverkan producerar en slutprodukt.

Ett ekosystem inom klusterarbetet spelar en viktig roll som tillväxtmotor och främjare av innovation såväl regionalt som nationellt och internationellt i vårt alltmer internationaliserade samhälle med globala och snabbförändliga värdekedjor. Ekosystemen samlar befintligt näringsliv och fungerar som neutrala plattformar och samverkansmiljöer där företag får tillgång till kunskap och nätverk inom näringsliv, akademi, offentliga organisationer och den civila sektorn. Ekosystemen ska bidra till att öka Norrbottens nationella och internationella attraktionskraft och därmed skapa förutsättningar för investeringar, etableringar och ökad tillväxt i företagen.

Sammanfattning

En förändring gentemot S3 är synen på kluster. I detta dokument kommer ett annat begrepp användas, nämligen ekosystem. Ett ekosystem är ett nätverk, med betoning på samspelet mellan de ingående aktörerna från olika samhällssektorer - akademi, offentlig, privat och civila sektorn, där kunskap tas fram, sprids och används. Innovationsprocessen utgår från relationerna mellan de ingående aktörerna och de komplexa nätverk med utbyte och flöden av teknologi och kunskap som dessa utgör. I ett ekosystem ingår många olika aktörer, företag (även konkurrenter), andra branscher, myndigheter, forskningsaktörer, utbildningsaktörer, andra kluster, internationella aktörer och finansieringsaktörer etcetera.

En annan central definition är att affärsutveckling innebär utveckling av en organisations affärsdrivande verksamhet och dess processer. Affärsutveckling kan vara att utveckla en produkt, tjänst, testanläggning eller forskningsmiljö etcetera. *Ekosystem* är inte affärsutveckling, utan det handlar om att utveckla ett samspel mellan olika aktörer, exempelvis försöka bygga broar mellan olika aktörer så att samarbetet fungerar bättre.

Ärendet

Genomförande

Strategin tar höjd för olikheterna och skillnaderna mellan de olika ekosystemen. Ekosystemet har olika faser i sin utveckling, denna strategi är i första hand till för stödjande ekosystem som redan nått en fas av hållbar tillväxt. Nyetablerade ekosystemsinitiativ behöver ett annat stöd och förväntas heller inte ha samma betydelse för den regionala ekonomin. Strategin ska stödja innovation, ökade affärer och tillväxt bland medlemsföretagen och därmed också hållbar tillväxt i Norrbotten. Men det finns så kallade gap mellan olika aktörer, som skapar ett hinder för ekosystemets utveckling. Dessa gap kan vara följande:

1. Forskningsgapet, som begränsar samspelet mellan företag och forskningsorganisationer.
2. Utbildningsgapet, som begränsar samspelet mellan företag och utbildningsorganisationer.
3. Kapitalgapet, som begränsar samspelet mellan företag, utbildningsorganisationer och andra aktörer.
4. Myndighetsgapet, som begränsar samspelet mellan företag och offentliga organisationer.
5. Gapet mellan företag, som begränsar samspelet mellan företag.
6. Gapet mellan ekosystem, som begränsar kopplingarna mellan olika ekosystem.
7. Det globala marknadsgapet, som begränsar kopplingarna mellan ett ekosystem och de globala marknaderna.

Gapen i ekosystemen är hinder för utveckling, så här måste samverkan utvecklas mellan aktörerna. Bristerna måste åtgärdas genom att aktörerna bygger broar mellan varandra. Detta gör att det tar tid att utveckla ett fungerande ekosystem.

Region Norrbotten skall stödja ekosystemens utveckling. Den bärande idén med denna strategi är att de ekosystem som ingår i strategin, med hjälp av det ekonomiska stödet skall frigöra resurser inom sina organisationer för att kunna genomföra ett strategiskt utvecklingsarbete med syfte att utveckla verksamheten till nytta för ekosystems företagen i länet.

Ekosystemsarbetet ska genom långsiktig finansiering (tre år gånger tre, max nio års finansiering) skapa en kontinuitet som accelererar den förändringskraft som finns i ekosystemen. Målet är att Norrbotten år 2032 har starkare och mer effektiva ekosystem som skapar ytterligare värde för företag och organisationer i form av innovation, kunskap, tillväxt, lösningar på samhällsproblem, internationellt arbete och ökade regionala investeringar.

Finansieringen ska användas till utveckling av ekosystemet, frigöra resurser inom sina respektive organisationer för att genomföra ett strategiskt utvecklingsarbete med syfte att utveckla verksamheten till nytta för ekosystems företagen i länet.

Ekosystemsarbetet kan komma att avbrytas om utvärderingarna visar att ekosystemet inte utvecklas framåt inom flera områden.

Beslutsunderlag:

Inom ramen för EU-projektet Loket (2020–2022) har en bild utkristalliserats som visar var i utvecklingen Norrbottens kluster/ekosystem återfinns. Projektet gjorde genomlysningar av Norrbottens klusterinitiativ och analyserna gav en bild av de klusterinitiativens styrkor och svagheter. Flera av klusterinitiativen har funnits under flera år, men utvecklingen har i flera fall stagnerat som exempelvis att antalet medlemmar har minskat i ekosystemen eller minskat i såväl omfattning som värdeerbjudande till deras aktörer.

Under EU-projektet Loket har därför flera insatser gjorts med ambitionen att stärka klusterinitiativen genom deras respektive klusterorganisationers utveckling. Dels genom egna aktiviteter som anordnats inom ramen för projektet, dels genom stödfunktioner levererade av det upphandlade konsultbolaget. Stödfunktionerna bestod bland annat av coachning med hjälp av projektets advisory board som medverkade vid projekträffarna. Ett av de sju klusterinitiativ som identifierats i länet bedöms i nuläget vara nära att uppfylla Cluster of Sweden's kriterier och det är Swedish Lapland visitors board.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Norrbottens ekosystem

Protokollsutdrag skickas till:

Regional utvecklingsdirektör

Funktionsbrevlåda Utveckla Norrbotten